

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 29-01-2021 r.

**Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Maciej Taborowski**

V.511.128.2020.EG

**Pan
Tadeusz Kościński
Minister Finansów
via e-PUAP**

Wielce Szanowny Panie Ministrze,

z ogromnym niepokojem obserwuję nieefektywność w rozwiązaniu problemu dotyczącego praktyk stosowanych przez organy podatkowe, polegających na wszczynaniu postępowań karnych skarbowych z perspektywy zapobieżenia przedawnieniu zobowiązań podatkowych. Kwestia ta od wielu lat znajduje się w centrum zainteresowania Rzecznika Praw Obywatelskich.

W 2014 r. za kadencji Pani Rzecznik prof. Ireny Lipowicz został złożony do Trybunału Konstytucyjnego wniosek o stwierdzenie niezgodności art. 114a ustawy z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2013 r. poz. 186, z późn. zm.) z art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z późn. zm. – dalej: „Konstytucja”), a także art. 70 § 6 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2012 r. poz. 749, z późn. zm.) w zakresie, w jakim przewiduje, że bieg terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu, z dniem wszczęcia postępowania w sprawie, a nie przeciwko osobie, z art. 2 Konstytucji.

W dniu 10 stycznia 2017 r. Trybunał Konstytucyjny rozpoznawał ww. wniosek (sygn. akt K 31/14). Sprawa ostatecznie nie została zakończona, ponieważ Trybunał postanowił zamkniętą rozprawę otworzyć na nowo i odroczyć bez wyznaczania terminu.

Ponadto, w ostatnim czasie Rzecznik zgłosił udział w trzech postępowaniach przed Trybunałem Konstytucyjnym zainicjowanych skargami konstytucyjnymi w sprawie instytucji zawieszenia biegu terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego

w kontekście wszczęcia postępowania w sprawie o przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe.

Pismem z dnia 17 stycznia 2020 r. Rzecznik przystąpił do sprawy o sygn. akt SK 100/19 i wniósł o stwierdzenie, że art. 70 § 6 pkt 1 Ordynacji podatkowej w brzmieniu nadanym art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2013 r. o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa, ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz ustawy – Prawo celne o treści: *„bieg terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu, z dniem wszczęcia postępowania w sprawie o przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe, o którym podatnik został zawiadomiony, jeżeli podejrzenie popełnienia przestępstwa lub wykroczenia wiąże się z niewykonaniem tego zobowiązania”*, w zakresie w jakim wywołuje skutek w postaci zawieszenia biegu terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego w związku z wszczęciem postępowania karnego lub postępowania o przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe również w sytuacji, gdy wszczęcie postępowania przygotowawczego nastąpiło wobec braku uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego – jest niezgodny z art. 64 ust. 1 i 3 w zw. z art. 2 Konstytucji.

Rzecznik przystąpił także do sprawy o sygn. akt SK 50/20 i pismem z dnia 8 czerwca 2020 r. wniósł o stwierdzenie, że art. 70 § 6 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. 2019 r., Nr 900) o treści: *„bieg terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu, z dniem wszczęcia postępowania w sprawie o przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe, o którym podatnik został zawiadomiony, jeżeli podejrzenie popełnienia przestępstwa lub wykroczenia wiąże się z niewykonaniem tego zobowiązania”* w zakresie, w jakim wywołuje skutek w postaci zawieszenia biegu terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego w związku z samym wszczęciem postępowania karnego lub postępowania o przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe, to jest z zaistnieniem fazy *in rem* tychże postępowań, i nie zawiera, dla wywołania rzeczoności skutku w postaci zawieszenia biegu terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego, wymogu postawienia sprawcy zarzutów – jest niezgodny z art. 2 Konstytucji.

Natomiast pismem z dnia 21 grudnia 2020 r. Rzecznik zgłosił udział w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym (sygn. akt SK 122/20) i wniósł o stwierdzenie, że art. 70 § 6 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. Nr 137, poz. 926) w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 30 sierpnia 2013 r. o zmianie ustawy - Ordynacja podatkowa, ustawy - Kodeks karny skarbowy oraz ustawy - Prawo celne (Dz. U. poz. 1149) w zakresie, w jakim wywołuje skutek w postaci zawieszenia biegu terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego w związku z wszczęciem postępowania o przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe również w sytuacji, gdy obwinienie

lub oskarżenie było w chwili dokonania tej czynności procesowej oczywiście niesłuszne, a okoliczność ta znalazła potwierdzenie w ustaleniach poczynionych przez sąd w uzasadnieniu wyroku uniewinniającego od popełnienia przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego albo wyroku umarzającego to postępowanie – jest niezgodny z art. 64 ust. 1 oraz 2 i 3 w zw. z art. 2 w zw. z art. 32 ust 1 Konstytucji.

Niestety, żadna z ww. spraw dotychczas nie doczekała się rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego, w szczególności sprawa z wniosku abstrakcyjnego Rzecznika Praw Obywatelskich złożonego w 2014 r. (sygn. akt K 31/14). Tym samym, regulacja przewidziana w art. 70 § 6 pkt 1 Ordynacji podatkowej korzysta z tzw. domniemania konstytucyjności i nadal stosowana jest w praktyce przez organy podatkowe.

Co istotne, postulat ograniczenia instytucji zawieszania biegu terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego został przewidziany w rządowym projekcie nowej Ordynacji podatkowej (druk nr 3517), w którym zrezygnowano z regulacji tożsamej do obecnie obowiązującej w art. 70 § 6 pkt 1 Ordynacji podatkowej. W uzasadnieniu do ww. projektu wskazano, że możliwość wszczynania postępowania w sprawie o przestępstwo lub wykroczenie skarbowe może skutkować tym, że w skrajnych przypadkach zobowiązanie nigdy się nie przedawni. Dlatego też, zdaniem projektodawców, zawieszenie biegu terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego powinno następować tylko z przyczyn obiektywnych, niezależnych od organu podatkowego. Niemniej jednak prace nad projektem nowej Ordynacji podatkowej zostały wstrzymane.

Ponadto, z informacji posiadanych przez Rzecznika wynika, że w ramach Komitetu Obywatelskiej Inicjatywy Ustawodawczej „*Przywróćmy podatkowi przedawnienie*” powstał obywatelski projekt nowelizacji Ordynacji podatkowej¹. Zakłada on uchylenie art. 70 § 6 pkt 1, art. 70 § 7 pkt 1 oraz art. 70c Ordynacji podatkowej.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 poz. 627), zwracam się do Pana Ministra z zapytaniem o rozważenie możliwości podjęcia prac legislacyjnych, zmierzających do niezwłocznego wyeliminowania omawianej regulacji z obrotu prawnego.

Z wyrazami szacunku

Maciej Taborowski

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

¹ Więcej informacji na stronie <https://przywrocmypodatkompredawnienie.pl/>